

STORTINGET

Innst. 21 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 119 S (2017–2018)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (tillegg til Jordbruksoppgjøret 2018 som følge av tørken)

Til Stortinget

Sammendrag

Regjeringen legger med dette fram forslag til endringer i Landbruks- og matdepartementets budsjett, som følge av en tilleggsavtale til jordbruksavtalen mellom staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, inngått 30. august 2018.

Med grunnlag i Hovedavtale for jordbruket § 2-4 krevde Jordbrukets forhandlingsutvalg at det skulle opptas tilleggsforhandlinger om gjeldende jordbruksavtale 9. august 2018. Utvalget viste til § 2-4 Omgjøringer og tillegg, andre setning, som lyder:

«Partene kan også kreve forhandlinger om tillegg til en løpende jordbruksavtale når uforutsette forhold oppstår.»

Utvalget skrev i brevet av 9. august:

«Den verste tørken på over 100 år rammer nå store deler av norsk landbruk. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag frykter for dramatiske konsekvenser for norsk matproduksjon og ber regjeringen om å iverksette flere tiltak gjennom en krisepakke for norsk jordbruk. Det er en prekær situasjon for norsk jordbruk med tørke og förmangel. Det tørre og varme været fortsetter og det må konstateres at vi nå er i en krisesituasjon. (...) Jordbruket krever at det igangsettes for-

handlinger om en tilleggsavtale til den løpende jordbruksavtalen i henhold til § 2-4, andre setning.»

Forhandlingene tok til 20. august 2018, og partene var enige om en tilleggsavtale den 30. august 2018. Med grunnlag i den ekstraordinære situasjonen, spesielt for husdyrprodusenter med egen grovfôrproduksjon, la partene stor vekt på at utbetalingene skal komme så fort som mulig, og innen utgangen av 2018.

I kapittel 2 i proposisjonen gjennomgås konsekvenser av tørken, inkludert tiltakene som ble gjennomført i forkant av tilleggsforhandlingene, samt prognoser for avlingstap. I kapittel 3 gjennomgås forslagene til endring i bevilgninger for 2018 som følge av avtalen. Den omfattende tørkesituasjonen vil påvirke bevilgningsbehovet på overslagsbevilgninger på den løpende jordbruksavtalen vesentlig. Det vil særlig gjelde økt bevilgningsbehov på post 71 Tilskudd til erstatninger m.m. og betydelig redusert bevilgningsbehov på post 73.19 Prisedskriving korn og 73.20 Tilskudd til matkorn. Bevilgningsendringer på disse postene vil bli tatt inn i nysalderingen høsten 2018, når det foreligger bedre data-grunnlag.

Post 71 Tilskudd til erstatninger er en avtalefinansiert erstatningsordning. Denne avlingsskadeordningen er en del av jordbruksavtalen. Den gir ingen form for inntektsgaranti, men skal være et sikkerhetsnett i år med store klimabetingede avlingstap. Ordningen skal gi erstatning for avlingstap som er større enn egenansvaret, som er på 30 pst. De budsjettmessige konsekvensene blir gjennomgått i kapittel 4 i proposisjonen.

I tabell 4.1 i proposisjonen er de foreslåtte endringer på postene over jordbruksavtalen vist sammen med hele kap. 1150, der totalrammen på de en-

kelte poster også er beregnet (inkludert overførte beløp fra 2017).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Grung, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Ingunn Foss, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Prop. 119 S (2017–2018) om tillegg til Jordbruksoppjøret som følge av tørken.

Komiteen har merket seg at tørken som rammet store deler av landet i vekstsesongen 2018, førte til den mest omfattende avlingssvikten i norsk landbruk på svært lang tid. Lite nedbør førte til dårlige avlinger og førmangel, og situasjonen ble utover sommeren svært alvorlig. Komiteen merket seg at landbrukets organisasjoner tok flere initiativ overfor regjeringen og etterlyste tiltak, og at det ble jobbet hardt for å få på plass en krisepakke som kunne redusere tapene for å avhjelpe situasjonen. Landbruks- og matdepartementet hadde god dialog med næringen og iverksatte løpende tiltak, særlig med sikte på å bidra til økt tilgang på grovfôr. Hensikten var, så langt som mulig, å redusere usikkerhet om tilgangen på grovfôr. Det var viktig for å unngå unødig slakting, spesielt av mordyr, som kunne gått utover produksjonsevnen over tid.

Komiteen viser videre til at det ble inngått en tilleggsavtale til jordbruksavtalen mellom staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag den 30. august 2018. Komiteen ser det som viktig at det med dette kom avklaringer på at staten ville bidra med friske midler for å avhjelpe situasjonen. Komiteen merker seg at den inngåtte tilleggsavtalen inneholder tiltak med en ramme på 525 mill. kroner, hvorav 300 mill. kroner foreslås finansiert med økt bevilgning og 225 mill. kroner skal finansieres ved at egenkapitalen i Landbrukets utviklingsfond ikke styrkes med de 225 mill. kroner som jordbruksavtalen la opp til.

Komiteen merker seg at tilleggsavtalen både er en tilleggsavtale og en reforhandling av inneværende jordbruksavtale, og at partene er enige om å gi en engangsutbetaling av tilskudd til grovfôr og en engangsbetaling av arealtilskudd til grønnsaker i 2018, med anslått kostnad på 309 mill. kroner. Videre at det er avtalt enkelte justeringer i eksisterende avlingsskadeordning, som fremgår av Prop. 119 S (2017–2018). Komiteen

støtter dette. Komiteen viser også til at tørkesommeren 2018 har vist hvor viktig det er med landbruk i hele landet. Når det er tørke eller flom i én del av Norge, kan det være bedre vekstforhold i andre deler av landet. Jordbruk i hele Norge er derfor svært viktig for folks sikkerhet. Komiteen merker seg også hvor viktig avlingsskadeordningen er for å kunne avhjelpe situasjonen og redusere tap når det oppstår situasjoner som den vi har sett denne sommeren. Komiteen viser til at det i Prop. 119 S (2017–2018) fremgår at prognosen per 15. september 2018 viser at utbetalinger over avlingsskadeordningen kan komme opp i om lag 1,3 mrd. kroner. Komiteen merker seg at det under den åpne høringen i komiteen ble vist til at det på grunn av tiltakene som ble iverksatt av næringen selv og myndighetene, ser ut til at de fleste bøndene lyktes med å skaffe seg tilstrekkelig med fôr, noe komiteen ser som positivt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at årets tørke har demonstrert at avlingsskadeerstatningsordningen trenger en gjennomgang og styrking for å sikre at denne typen ekstreme år ikke bidrar til en nedbygging av landbruket.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forkant av jordbruksoppjøret 2019 gå gjennom ordningen for avlingsskadeerstatning for å forhindre at landbruket bygges ned som følge av økonomiske tap i møte med større klimendringer i årene som kommer.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at tørkesommeren 2018 også har vist hvor sårbar norsk matproduksjon er for klimendringer, og at beredskapslager av både matkorn og fôrkorn vil være viktige tiltak for norsk matvaresikkerhet og norsk selvforsyning. Flertallet understreker at Stortingets vedtak nr. 445 av 6. februar 2018, vedrørende nasjonale beredskapslagre av korn, er viktig å følge opp raskt:

«Stortinget ber regjeringen fremme en egen sak for Stortinget i løpet av 2019 om etablering av nasjonale beredskapslagre av korn.»

Flertallet mener at årets tørkesommer viser at såkornberedskapen også bør styrkes.

Komiteen merker seg også at det under den åpne høringen i komiteen ble uttrykt bekymring over hvilke langsiktige konsekvenser sommerens import av dyrefôr kan ha for norsk dyrehelse og matsikkerhet. Komiteen merker seg at det fra flere høringsinstanser ble gitt

uttrykk for at det er viktig å avdekke eventuell smitterisiko tidlig, og at spesielt Mattilsynet må ha ressurser for å ivareta sin viktige rolle i denne forbindelse. Det ble også foreslått å etablere et flerårig overvåkingsprogram for smittsomme dyre- og plantesykdommer. Komiteen understreker at dette kan være kostnadseffektivt sammenlignet med de store økonomiske tapene som eventuelt kan oppstå på grunn av en mulig utbredelse av dyre- og plantesykdommer som følge av forimport. Komiteen understreker alvoret som en svekket plante- og dyrehelse kan ha på lengre sikt for både økonomi og helse, og registrerer at lærdommen må være at det er viktig å kunne produsere trygg mat på norske ressurser.

Komiteen ber regjeringen komme tilbake med en oppdatert plan for hvordan god dyre- og plantehelse, som er en av norsk matproduksjons største kvaliteter, ikke skal bli svekket over lengre tid som følge av smittefaren grunnet forimport. Komiteen ser det som viktig å tenke forebyggende og styrke beredskapen slik at man kan basere norsk matproduksjon på fôrressurser av topp kvalitet.

Komiteen mener det er grunn til å vurdere om ordningene for avlingsskade for blant annet korn må forsterkes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at flertallet i behandlingen av Prop. 94 S (2017–2018), jf. Innst. 404 S (2017–2018), uttalte følgende:

«Flertallet viser til jordbrukets forslag om et klimafond for jordbruket. Flertallet mener regjeringen bør utrede og legge frem en mulig modell i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.»

Flertallet mener det er problematisk at regjeringen nå har levert et statsbudsjett hvor en slik mulig modell ikke har blitt lagt fram, til tross for at man nylig har gått gjennom en sommer hvor behovet for klimatiltak og klimatilpasning i landbruket har vært mer synlig enn noen gang.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette ned en arbeidsgruppe med representasjon fra faglagene i jordbruket som kan utarbeide en modell for et klimafond for landbruket, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget med et slikt forslag.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at behandlingen av statsbudsjettet er i gang, og vil komme tilbake til et klimafond for landbruket i arbeidet med statsbudsjett for 2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at deler av forimporten sommeren 2018 fra land med dårligere plante- og dyrehelse kunne vært redusert om mulighetene for støtte til frakt av fôr i Norge hadde vært bedre utnyttet. Jordbruket hadde støtte til frakt av fôr i Norge blant kravene i forhandlingene. Disse medlemmer registrerer at en investering i dette kunne gitt lavere kostnader og mindre smittefare, noe som ville bidratt til å trygge plante- og dyrehelse og gitt redusert behov for ekstra tiltak i årene etterpå.

Komiteen viser til at bruk av beiteressursene bidrar positivt til dyrevelferd, biologisk mangfold og karbonbinding. Sommeren 2018 har også vist hvor viktig det er å kunne utnytte beiteressursene under en tørkekris. Høsting av ressursene fra beite er en viktig del av det norske landbruket, og beitebruk bidrar til høyere selvforsyningsgrad og styrker matsikkerheten.

Komiteen understreker derfor betydningen av politikk som bidrar til at de store beiteressursene blir utnyttet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for den lave selvforsyningen av mat Norge vil ha i 2018. Dette viser hvor sårbar matproduksjonen er, og understreker behovet for å gjennomføre tiltak for å øke selvforsyningsgraden.

Disse medlemmer merker seg en uro for økt smitterisiko fra importert fôr. I en slik situasjon er det naturlig å bedre beredskapen gjennom et særlig overvåkingsprogram.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette et ekstraordinært overvåkingsprogram for tidligst mulig å avdekke eventuelle sykdomsutbrudd som følge av den ekstraordinære importen av fôr.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det på høringen ble tatt til orde for et flerårig overvåkingsprogram for smittsomme dyre- og plantesykdommer. Dette medlem merker seg innspillet og vil komme tilbake til dette i arbeidet med statsbudsjett for 2019.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forkant av jordbruksoppgjøret 2019 gå gjennom ordningen for avlingsska-

deerstatning for å forhindre at landbruket bygges ned som følge av økonomiske tap i møte med større klimændringer i årene som kommer.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sette ned en arbeidsgruppe med representasjon fra faglagene i jordbruket som kan utarbeide en modell for et klimafond for landbru-

ket, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget med et slikt forslag.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen iverksette et ekstraordinært overvåkingsprogram for tidligst mulig å avdekke eventuelle sykdomsutbrudd som følge av den ekstraordinære importen av fôr.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I statsbudsjettet for 2018 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond (LUF) reduseres med ..... fra kr 1 348 685 000 til kr 1 123 685 000	225 000 000
	71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 43 000 000 til kr 259 000 000	216 000 000
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , økes med ..... fra kr 8 225 598 000 til kr 8 534 598 000	309 000 000

Oslo, i næringskomiteen, den 18. oktober 2018

Geir Pollestad

leder

Nils Kristen Sandtrøen

ordfører